

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 738

van **KRISTOF SLAGMULDER**

datum: 3 augustus 2020

---

aan **BEN WEYTS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS, SPORT, DIERENWELZIJN EN VLAAMSE RAND

Secundair onderwijs - Structurele aanpak problematische spijbelaars

Wanneer een leerling meer dan vijf halve dagen problematisch afwezig is, moet de school dat aan het centrum voor leerlingenbegeleiding (CLB) melden. Dat kan ook vroeger, als de school de hulp van het CLB kan gebruiken. De school en het CLB bekijken samen welke acties zij kunnen ondernemen om de leerling te begeleiden. Als zij voor een begeleidingstraject met het CLB kiezen, stellen zij samen een begeleidingsdossier op. De andere leerlingen worden opgevolgd door de school zelf.

Volgens de recentste cijfers is het aantal leerlingen dat doorverwezen wordt naar het CLB opnieuw gestegen. Ik citeer hierbij uit hun recentste jaarverslag: "De CLB's hebben een belangrijke rol in de leerplichtopvolging. In het schooljaar '18-'19 ondernamen de CLB's voor 28.106 leerlingen acties in het kader van leerplicht. Voor 21.060 leerlingen werd daarbij een nieuw traject gestart in het kader van problematische afwezigheden. Dit aantal is iets hoger dan het voorgaande schooljaar (20.438)."[\[1\]](#)

Dit komt neer op een stijging van ca. 3%. De cijfers geven geen duidelijkheid over de oorzaken hiervan. Het is verleidelijk om deze stijging toe te schrijven aan de opkomst van het fenomeen van het klimaatspijbelen, dat in het tweede semester van dat schooljaar ook in Vlaanderen een hype was. Uit de praktijk weten we echter dat vele scholen deze vorm van spijbelen niet opnamen als een onwettige afwezigheid, en indien ze dit wel deden, ze klimaatspijbelaars niet doorverwezen naar het CLB, aangezien dit spijbelgedrag vaak niet werd aanzien als problematisch.

Om een klaar zicht te krijgen op de zaak is het ook nodig te kijken naar de trends op langere termijn, nl. de cijfers van Statistiek Vlaanderen, dat de gegevens samenvat van de monitor 'Problematische afwezigheden en tucht' van het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AGODI). Wanneer we kijken naar de ergste categorie van problematische spijbelaars, nl. leerlingen die meer dan 30 halve dagen problematisch afwezig zijn zonder geldige reden, zien we op lange termijn wel een erg verontrustende evolutie in het secundair onderwijs.

Volgens deze statistieken was in het secundair onderwijs in het schooljaar 2018-2019 2,6% van de leerlingen problematisch afwezig. Het aandeel problematisch afwezige leerlingen lag in het schooljaar 2018-2019 merkbaar hoger dan in 2007-2008, toen dit maar om 1,2% van deze populatie ging. Het scharnierpunt in deze evolutie lijkt het schooljaar 2013-2014 te zijn, aangezien hierna de stijging veel sneller ging.[\[2\]](#)

In absolute cijfers uitgedrukt zien we in het voltijds gewoon secundair onderwijs in het schooljaar 2013-2014 dat 5679 leerlingen meer dan 30 halve dagen problematisch

afwezig waren; in het schooljaar 2018-2019 waren dat 10.358 leerlingen. Dit betekent een stijging met 82,4% over 5 jaar. Binnen deze groep vallen vooral de leerlingen in de OKAN-klassen (OKAN: onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers) op met een stijging van 221 (2013-2014) naar 702 (2018-2019), ofte meer dan een verdriedubbeling, waarbij in het laatstgenoemde schooljaar 15,6% van de leerlingen tot deze categorie van problematische spijbelaars behoort.[3]

Daarnaast ogen ook de cijfers voor het buitengewoon secundair onderwijs weinig fraai, met een problematische afwezigheidsgraad van 9,3% in het schooljaar 2018-2019. Maar het grote knelpunt ligt bij het deeltijds secundair onderwijs, waar maar liefst 55,8% in het genoemde schooljaar meer dan 30 halve dagen problematisch afwezig was.

Dat in deze periode het aantal problematische spijbelaars zo sterk is gestegen, is uitermate onrustwekkend voor de slaagkansen van deze leerlingen, nog afgezien van ander probleemgedrag dat vaak gepaard gaat met spijbelen. Amper 20% van deze categorie slaagt op het einde van het schooljaar; 25% stroomt uit zonder diploma.

1. Hoe evalueert de minister de hierboven geschetste stijgende trends inzake het aandeel problematisch afwezige leerlingen in het secundair onderwijs?
2. De minister kondigde in zijn beleidsnota aan een actief beleid te zullen voeren tegen alle vormen van spijbelen.

Welke concrete beleidsmaatregelen zal de minister nemen om het tij inzake dit fenomeen in het algemeen te doen keren?

3. Zal de minister specifieke maatregelen nemen om het hoge aandeel problematische afwezigheden in OKAN aan te pakken? Zo ja, welke?
4. Zal de minister specifieke maatregelen nemen om het hoge aandeel problematische afwezigheden in het deeltijds secundair onderwijs aan te pakken? Zo ja, welke?
5. Scholen wachten vaak tot de telling van februari om leerlingen die langere periodes problematisch afwezig zijn buiten te zetten, zodat ze nog in hun school/scholengroep worden meegeteld wat de toekenning van uren en middelen betreft.

Hoe zal de minister hieraan verhelpen, zodat dergelijke leerlingen niet onnodig worden meegesleept, maar eerder worden geheroriënteerd naar een andere school die beter bij hun interesses past of naar een andere instantie die beter aansluit bij hun noden en/of problemen?

6. Zal de Vlaamse overheid de mogelijkheid onderzoeken om kinderbijslag af te nemen van nalatige ouders van moedwillig hardnekkige spijbelaars? Zo niet, waarom niet?

[1] Internettensamenwerkingscel (ISC), *Samenwerken in verbinding: De CLB's in cijfers, schooljaar 2018-2019*, p. 12

[2] <http://www.statistiekvlaanderen.be/nl/problematische-afwezigheden>

[3] <http://www.agodi.be/cijfermateriaal-problematische-afwezigheden-en-tucht>

BEN WEYTS

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING EN VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS, SPORT, DIERENWELZIJN EN VLAAMSE RAND

ANTWOORD

op vraag nr. 738 van 3 augustus 2020

van **KRISTOF SLAGMULDER**

---

1. Sinds 2013-2014 introduceerde het Agentschap voor Onderwijsdiensten Discimus. Hierdoor kunnen scholen via hun eigen softwaresysteem rechtstreeks hun gegevens m.b.t. aan- en afwezigheden naar Discimus doorsturen. Hiervoor moet er geen aparte zending meer gebeuren. Hierdoor heeft het Agentschap voor Onderwijsdiensten voor elke leerling correct zicht op de aan- en afwezigheden per half dagdeel. De meting is doorheen de jaren dus verfijnd, waardoor we een duidelijk overzicht hebben op het aantal problematisch afwezige leerlingen.

Natuurlijk is de stijgende trend niet louter aan een betere meting en registratie toe te schrijven. Uit de Vlaamse statistieken leiden we af dat onze maatschappij meer divers werd in diezelfde periode en dat de groep kinderen en jongeren die opgroeien in een gezin dat armoede of kansarmoede kent, groter werd. Dit zijn factoren die de aanwezigheid op school spijtig genoeg mee blijken beïnvloeden.

Toch moet ook gezegd worden dat in het basisonderwijs de problematische afwezigheden voor een vierde jaar op rij stabiel zijn gebleven (2018-2019) en dat in ditzelfde schooljaar ook een stabilisering in het secundair onderwijs is vastgesteld. Dit desondanks de registraties van problematische afwezigheden omwille van klimaatspijbelen.

- 2-4. Aan de basis van problematische afwezigheden liggen vaak meerdere oorzaken. Om de spijbelproblematiek aan te pakken wil ik dit dan ook werken aan één geïntegreerd plan waarin verschillende thema's van de leerlingenbegeleiding aan bod komen. Met dit plan wil ik de behoeften van het veld invullen en de maatregelen introduceren die voelbaar zijn op de klasvloer. Ik heb mijn administratie ook gevraagd om de noden en knelpunten die aan het licht kwamen tijdens corona hierin mee te nemen. In het actieplan zal aandacht zijn voor specifieke doelgroepen, zoals OKAN, DBSO en BuSO.

Ik gaf ondertussen ook al de opdracht aan de netwerken samen tegen schooluitval om een omgevingsanalyse uit te voeren rond de impact van coronamaatregelen op vroegtijdig schoolverlaten.

5. Scholen worden ondersteund bij tuchtprocedures door hun CLB. De CLB-medewerkers bekijken en bespreken telkens hoe op een zorgzame manier met het gedrag van de leerling omgegaan kan worden. Daarbij wordt o.m. onderzocht of een NAFT of een herstelgericht gesprek oplossing kan bieden. Dit om te voorkomen dat leerlingen hun onderwijsloopbaan onderbroken wordt door een tijdelijke of definitieve uitsluiting. Daarenboven is er aandacht voor het voorkomen van definitieve uitsluitingen in de Lokale OverlegPlatformen. In dit orgaan gaan de actoren met elkaar in gesprek om definitieve uitsluitingen te voorkomen. Deze legislatuur zet ik verder in op het bekomen van afspraken binnen de LOP's die ervoor zorgen dat zo weinig mogelijk leerlingen uitgesloten worden op school. Wanneer zich toch een definitieve uitsluiting voordoet, dan ondersteunt de LOP-deskundige de scholen, CLB's, ouders en leerlingen. Tot slot, zal mijn administratie de opgestelde leidraad '[Wegen naar nieuwe kansen](#)' jaarlijks in de kijker zetten via de onderwijscommunicatiekanalen.

6. Vanuit het beleidsdomein Onderwijs en Vorming zal het intrekken van de kinderbijslag niet onderzocht worden, gezien dit de bevoegdheid is van het beleidsdomein Welzijn. Op vandaag wordt de schooltoeslag teruggevorderd wanneer een leerling twee opeenvolgende schooljaren dertig of meer halve dagen problematisch afwezig was.